

**Despre situa ia epizootologic la infec iile comune
animalelor i oamenilor în Republica Moldova în anul
2023 i unele m suri de remediere**

Rezultatele monitoriz rii situa iei epizootologice la infec iile de origine zoonotic .

în a.2023 situa ia epizootologic la infec iile comune animalelor i oamenilor se apreciaz ca satisf c toare. Conform datelor Agen iei Na ionale pentru Siguran a Alimentelor la animale domestice nu au fost depistate (cu excep ia rabiei) cazuri de antrax, leptospiroz , bruceloz , febra Q, tularemie. Totodat , în baza studiilor anterioare s-a constatat, c teritoriul Republicii Moldova reprezint o zon endemic la tularemie, leptospiroz , febra Q, borelioza Lyme etc., iar existen a reprezentan ilor faunei s lbatice precum mamifere mici (rezervori) i ixodide (vectori) contribuie la r spândirea agen ilor patogeni în mediul înconjur tor cu formarea i men inerea focarelor naturale.

Conform ordinul Ministerului S n t ii nr. 361 din 15.05,2017 „Cu privire la monitorizarea situa iei epizootologice la maladiile zooantroponoze”, în perioada anilor 2022-2023 monitorizarea epizootologic a fost efectuat în diverse ecosisteme din zonele de Nord (Glodeni), Centru (Ialoveni, Str eni, mun.Chi in u) i Sud (Cahul). Mamiferele mici s-au colectat din punctele sta ionare de monitorizare multianual , focare naturale i la indica ii epidemiologice. Au fost analizate i materialele prezentate de uncie CSP teritoriale: Soroca, Drochia, Flore ti, Orhei, Telene ti, Rezina, old ne ti, or.Bender i or.Tiraspol. Materialul biologic colectat (mamifere mici) s-a investigat la prezen a anticoipilor specifici c tre Francisella tularensis, Leptospira spp., Yersinia, antigenul virusului febrei hemoragice de Crimeea Congo (AgFHCC), iar ingluviile - c tre antigenul F. tularensis, c pu ele ixodide - la prezen a boreliilor, antigenul virusului encefalitei acariene i AgFHCC.

Total s-au identificat 8 specii de mamifere mici (a. 2022 - 7 specii, a.2023- 4 specii), dominante i subdominante fiind A. sylvaticus, A. flavicollis i A. agrarius. Indicele mediu de capturare a mamiferelor mici în perioada anilor 2022-2023 a constituit 12,4%, fiind mai mic în raport cu anii 2019-2021 (14,21%) în ecosistemele din apropierea loc. Du mani i Cucuilia (r-nul Glodeni) s-a înregistrat activizarea focarului natural de leptospiroz manifestat prin apari ia cazurilor de boal , îns la investigarea de laborator a mamiferelor mici colectate în acest focar rezultate pozitive nu s-au depistat

Totodat la 8 exemplare de mamifere mici s-au determinat anticorpi specifici c tre Francisella tularensis, în procesul epizootie fiind implicate speciile A. agrarius, A.sylvaticus, Microtus spp. Antigenul F. tularensis a fost determinat i la ingluviile colectate din r-nul Soroca, la cele din r- nul Flore ti rezultate pozitive nu s-au eviden iat Remarc m prezen a agentului cauzal al febrei hemoragice de Crimeea Congo la cca 42% probe de mamifere mici colectate în ecosistemele r- lor Str eni, Ialoveni i mun.Chi in u.

Datorit campaniilor de vaccinare antirabic a faunei s lbatice, în ultimii ani se manifest o diminuare (în raport cu a.a.2018-2020) a num rului animalelor depistate cu rabie.

în a.2023 Centrul Republican de Diagnostic Veterinar a depistat rabia la 24 animale în 13 teritorii administrative, inclusiv la 14 în teritoriile de Est ale republicii. Cele mai afectate teritorii (câte 4 animale) s-au dovedit a fi r-le Edine i i Slobozia, 3 animale au fost depistate în r-nul Rezina, câte 2 - în r-le Flore ti, Camenca i mun.Tiraspol. în 6 teritorii rabia a fost diagnosticat la câte un animal. Men ion m c în flora s lbatice rabia a fost depistat la 4 animale (3 vulpi, jder), iar în cea domestic - la 20 (9 câini, 6 bovine, 4 feline, caprin), ce demonstreaz c principala surs de infec ie rabic (vulpea) î i men ine activitatea.

Persoanele contacte cu animalele bolnave au primit cursul de tratament vaccinal, f r reac ii adverse sau îmboln vire. Ultimul caz de rabie uman a fost înregistrat în a.2019.

Asisten a antirabic

Pe parcursul anului de referin institu iile medicale teritoriale au înregistrat 5846 persoane agresate de diferite categorii de animale - 232,6 i prezint o moderat cre tere a acestui indice în raport cu a.a.2022 (5195 -199,6) i 2020 (4606 -YJJJ la 100 mii pop.). Constat m c , i în . anul 2023 (ca i în anii preceden i) nu au intervenit schimb ri pronun ate în cotele înalte a adres rilor dup asisten antirabic a persoanelor ce sunt agresate de animale cu i respectiv f r st pân (42,7 % i 55,02 %), ce denot c administra iile publice locale nu aplic m suri c tre posesorii de animale care nu respect regulile de între inere a acestora, cât i de diminuare a num rului animalelor f r st pân, acestea constituind un indicator sanitar al localit ilor. Este necesar ca speciali tii CSP i subdiviziunilor teritoriale ANSA s intervin periodic cu propuneri respective.

Men ion m cre terea cotelor persoanelor ce s-au adresat dup asisten antirabic (de la 90,4 % în a.2022 la 95,2% în a. 2023), de asemenea persoanelor c rora s-a indicat tratamentul respectiv (69,5 % i respectiv 78,1%). Anii 2022-2023 se men ine la 100% indicatorul de cuprindere vaccinal a persoanelor agresate de animale la care s-a determinat prezen a virusului rabie.

Anchetarea superficiala a focarelor de rabie, nedepistarea deplin a contactelor se pot finaliza cu apari ia cazurilor de boal cu sfâr it nefavorabil atât pentru persoanele nedepistate, cât i pentru speciali tii CSP teritoriale. Situa ia epidemiologic Leptospiroz .

Morbiditatea prin leptospiroz în ultimii ani se diminuează vizibil, depistându-se doar cazurile manifeste de boală - de gravitate medie sau extrem de grave.

În anul 2023 au fost înregistrate 6 cazuri de boală - în r-nul Glodeni - 4 și câte un caz în r-nul Ocniștii în mun. Chișinău. Toți pacienții sunt în vârste apte de muncă - 34 - 39 ani — 4, câte unul vârstele - 53 și 63 ani.

Bolnavii din r-nul Glodeni - locuitori ai 4 localități diferite, s-au îmbolnăvit în lunile august - 2, în septembrie și noiembrie - câte unul. Din anamneza epidemiologică s-a stabilit că 2 pacienți s-au molipsit la efectuarea lucrărilor agricole prin intermediul factorilor alimentari, posibil contaminați de roztoare, iar 2 - prin intermediul factorului hidric (1- la realizarea activităților de creștere a peștilor în satul natal, al doilea - la folosirea apei de băut din izvorul de câmp). După asistență medicală 2 pacienți s-au adresat la a 2-3 zi, alți 2 - la a 4-5 zi de boală, fiind totuși spitalizați la ziua adresării cu diagnosticul primar de leptospiroză.

Pacientul din r-nul Ocniștii s-a îmbolnăvit în luna ianuarie, pe cale alimentară, folosind legumele neprelucrate din beci, posibil contaminate de roztoare, iar cel din mun. Chișinău în iulie, activând la reconstrucția unei case vechi în r-nul Cahul. Constatând existența multor roztoare, persoana în cauză totuși pregătia alimentele și lua masa la locul de muncă. Bolnavii din aceste 2 localități s-au adresat la a 5 - 6 zi de boală, fiind spitalizați ambii la ziua adresării cu diagnosticul primar de hepatită. Menționăm că anchetele focarelor, îndeosebi colectarea anamnezei epidemiologice sunt efectuate superficial, în rezumat lipsesc datele obiective privind interdependența dintre data îmbolnăvirii, perioada de incubație, datele contactului cu factorii concreți de transmitere a infecției, ce nu permite a concluziona cauzele apariției îmbolnăvirilor, locul molipsirii pacienților respectivi și efectuarea direcțională a studiilor epizootologice de rigoare în focarele înregistrate în scopul determinării surselor posibile de infecție.

Manifestările clinice la pacienți au fost tipice leptospirozei - debut acut, febră - 38-39°C, frisoane, greață, dureri de cap, dureri în mușchii gambei și a. Diagnosticul îmbolnăvirilor a fost stabilit în baza manifestărilor clinice evidente, anamnezei epidemiologice și rezultatelor investigațiilor pozitive de laborator (ELISA). Identificarea variantelor serologice ale leptospirelor circulante la bolnavii și în mediul ambiant în laboratorul de referință al ANSP nu se efectuează.

Borelioza acarian - Boala Lyme

Condițiile meteo din ultimii ani, îndeosebi din anul de referință au favorizat multiplicarea căpușelor practic pe tot parcursul anilor, ceea ce a condus la creșterea contactului cu oamenii, transmiterea agentului cauzal pe tot parcursul anilor și creșterea respectiv a morbidității, de la 144 cazuri de boală (4,72) în anul 2022 până la 242 (7,94 la 100 m. p.) în anul 2023.

Pe parcursul anului 2023 boala a fost înregistrată în 21 teritorii administrative, inclusiv în toate 6 teritorii din partea de Est a republicii (57 cazuri), preponderent în localități urbane (76,8%). Majoritatea cazurilor au fost depistate în rândul populației mun. Chișinău - 116 (47,9%). Activ este depistată boala în r-le Străeni (23 cazuri), Soroca (10), Ialoveni, Orhei (câte 9), Ungheni (8).

Totodată sunt necesare activități de examinare a posibilităților bolnăvii (persoane multiple) în toate teritoriile, inclusiv în r-le Cahul, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Sîngerei, unde pe parcursul anilor 2016 - 2023 nu a fost depistat nici un bolnav.

Deși boala se înregistrează pe tot parcursul anului, totuși 64,8% cazuri au fost semnalate în lunile mai — septembrie, când populația activ frecventează zonele de odihnă, nerespectând măsurile personale de protecție, inclusiv a copiilor. În anul 2023 s-au înregistrat 35 cazuri de boala în rândul copiilor în vârste de până la 17 ani, iar până la 2 ani s-au îmbolnăvit 4 copii.

Encefalită transmisă de căpușe

Boala s-a înregistrat în luna octombrie la un pacient din oraș. Femeie, 39 ani, colaborator la Inspectoratul raional pentru situații de urgență. Semnele de boală au apărut peste 12-14 zile - febră 38°C, slăbiciuni în piciorul stâng, incapacitate de a strânge mâna - după o muncă turdească, care a fost înălțurată de sine stătător. Starea bolnavului fiind în agravare s-a decis transferarea acestuia la SCBI „Toma Ciorba”. Prin examinările specifice de laborator s-au obținut rezultate pozitive la boala Lyme și encefalita provocată de căpușe, în sus la encefalita acariană rezultatele s-au dovedit a fi mult mai exprimate - anti Ig M - 49,3, anti Ig G - 300. La examinarea lichidului cefalorahidian - flora bacteriană nu s-a depistat. Diagnosticul final - meningoencefalomielită provocată de virusul encefalitei acariene cu afectarea sistemului nervos periferic, stare clinică gravă. La externare - starea clinică a pacientului satisfăcătoare, fiind recomandat tratament de reabilitare, și popularizarea largă a măsurilor de combatere a căpușelor și de protecție contra munciturilor acestora prin efectiv îmbolnăvirile populației prin zooantropozoze transmise de vectorul în cauză.

În temeiul celor expuse considerăm oportun:

- a folosi datele informației prezentate la argumentarea propunerilor în adresa administrațiilor publice locale privind măsurile de combatere/diminuare a potențialului epizootic - animale fără stăpân, roztoare, căpușe, în special în localități, îndeosebi, în zonele de agrement a populației;
- a asigura de comun cu specialiștii subdiviziunilor teritoriale ANSA operativitate și eficacitate la realizarea anchetelor epidemiologice și măsurilor respective în focarele patologice înregistrate de origine zoonotică;
- a cere de la specialiștii responsabili de acordarea asistenței antirabice respectarea strictă a instrucțiunilor de aplicare a preparatelor antirabice, asigurând în comun monitorizarea tratamentului vaccinat prescriș;
- a realiza măsurile combative de educație pentru sănătatea populației, folosind pe larg mass-media scrisă și electronică.